

ทิศทางอนาคตเศรษฐกิจโลก จากการประชุม WEF 2018

รติมา คชนันท์

วิทยากรชำนาญการ

กลุ่มงานบริการวิชาการ 2 สำนักวิชาการ

เมื่อไม่นานมานี้ได้มีการประชุมผู้นำเศรษฐกิจของโลก (World Economic Forum) หรือ WEF ครั้งที่ 48 หรือที่รู้จักกันดีว่า “การประชุม DAVOS 2018” โดยการประชุมครั้งนี้ได้จัดขึ้นเมื่อวันที่ 23-26 มกราคม 2561 ณ เมืองดาวอส ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ภายใต้หัวข้อ “Creating a Shared Future in a Fractured World” โดยมุ่งเน้นให้ความสำคัญต่อความร่วมมือระหว่างประเทศที่จะพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ควบคู่กับการลดความเหลื่อมล้ำในสังคม อีกทั้งยังมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะประสานรอยร้าวระหว่างประเทศที่เกิดขึ้น และเช่นเดียวกับทุกปี ที่การประชุมดังกล่าวยังคงเป็นเวทีที่ทั่วโลกต่างจับตามองให้ความสนใจ และติดตามกันเป็นอย่างมาก ซึ่งแม้ว่าการประชุมนี้จะเป็นการจัดประชุมแบบเอกชน แต่กลับมีผู้นำประเทศกว่า 70 ประเทศ รวมถึงบุคคลสำคัญในวงการต่าง ๆ เข้าร่วมการประชุมกว่า 2,500 คน อาทิ นายโดนัลด์ ทรัมป์ (Donald Trump) ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา นางเทเรซ่า เม (Theresa May) นายกรัฐมนตรีสหราชอาณาจักร นายเอ็มมานูเอล มาครง (Emmanuel Macron) ประธานาธิบดีประเทศฝรั่งเศส นางอังเกลา แมร์เคิล (Angela Merkel) นายกรัฐมนตรีประเทศเยอรมนี นายจัสติน ทรูโด (Justin Trudeau) นายกรัฐมนตรีประเทศแคนาดา รวมถึงนายแจ๊ค หม่า (Jack Ma) ประธานกรรมการบริหารกลุ่มธุรกิจอีคอมเมิร์ซยักษ์ใหญ่จากจีน ‘Alibaba’ ทั้งนี้ ประเด็นซึ่งเป็นที่ได้รับความสนใจและถูกหยิบยกขึ้นมาถกเถียงกันประกอบด้วยประเด็นสำคัญต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้ (Chainey, 2018)

America First Policy ประเด็นสำคัญซึ่งยังคงเป็นที่จับตามองจากทั่วทุกมุมโลกมากที่สุดคงหนีไม่พ้นความเคลื่อนไหวและท่าทีของนายโดนัลด์ ทรัมป์ ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาที่มีต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในทิศทางกีดกันการค้า และปกป้องผลประโยชน์ประเทศเป็นหลัก ภายใต้สโลแกน American First หรืออเมริกาต้องมาก่อน ซึ่งแนวทางดังกล่าวดูเหมือนว่าจะเป็นไปในทิศทางตรงกันข้ามกับแนวคิดของฝั่งประเทศยุโรปรวมทั้งจีนที่มุ่งเน้นไปที่การร่วมมือระหว่างกันและต่อต้านลัทธิกีดกันทางการค้า อย่างไรก็ตามในการประชุมครั้งนี้ นายโดนัลด์ ทรัมป์ ได้กล่าวสุนทรพจน์ในวันสุดท้าย ของการประชุมมีสาระสำคัญว่าการที่ประเทศสหรัฐอเมริกาต้องมาก่อนนั้นไม่ได้หมายความว่าประเทศสหรัฐอเมริกา ต้องการที่จะอยู่อย่างโดดเดี่ยวเพียงลำพัง แต่หากหมายถึงพลังของสหรัฐอเมริกาในการที่จะช่วยสร้างความเข้มแข็ง ต่อเศรษฐกิจโลก ซึ่งหากว่าประเทศสหรัฐอเมริกาเติบโตและมั่งคั่ง นั้นหมายถึงงานนับไม่ถ้วนจะเกิดขึ้นทั่วโลก โดยในมิติของการค้าระหว่างประเทศได้ระบุว่าต้องการปฏิรูปการค้าระหว่างประเทศให้เกิดความเป็นธรรม โดยยินดีที่จะสนับสนุนการค้าเสรีที่เป็นธรรมแต่ปิดกั้นการค้าเสรีกับประเทศที่เอาเปรียบ นอกจากนี้ ที่ผ่านมามีแผนการปรับลดและปรับเปลี่ยนโครงสร้างภาษีครั้งใหญ่ของประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งคาดว่าจะเพิ่มรายได้เฉลี่ยของครอบครัวอเมริกันได้มากกว่า 4,000 ดอลลาร์สหรัฐ ต่อปี นอกจากนี้ ที่เห็นได้ชัดคือบริษัทยักษ์ใหญ่ของโลกอย่าง Apple ได้ประกาศที่จะนำกำไรที่เกิดขึ้นนอกประเทศกลับเข้าสู่ประเทศกว่า 2.45 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐ

พร้อมแผนการลงทุนอีกมากกว่า 3.5 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐ ในการนำเงินกลับสู่ระบบเศรษฐกิจสหรัฐอเมริกา ในช่วง 5 ปีข้างหน้า นับว่าเป็นช่วงเวลาที่ดีที่สุด ซึ่งพร้อมสำหรับการทำธุรกิจ การสร้างงาน และการลงทุนที่จะเกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา (Trump, 2018) นอกจากนี้ กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ยังได้คาดการณ์ว่าในปี 2018 และปี 2019 เศรษฐกิจโลกจะขยายตัวถึงร้อยละ 3.9 โดยส่วนหนึ่งเป็นผลจากการปรับลดภาษีของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งคาดว่าจะช่วยกระตุ้นการเติบโตเศรษฐกิจในประเทศสหรัฐอเมริกาไปจนถึงปี 2020 และมีแนวโน้มที่ดีที่จะส่งผลต่อค่าตัวด้วยกัน ทั้งนี้ประเทศอินเดียยังคงเป็นประเทศที่มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจเร็วที่สุดในโลก โดยในปี 2018 คาดว่าจะอยู่ที่ร้อยละ 7.4

Collaboration การสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นระหว่างประเทศและทุกภาคส่วนในสังคมเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้ทุกคนเติบโตไปพร้อมกัน (Inclusive Growth) โดยในประเด็นดังกล่าวผู้นำประเทศฝั่งยุโรปอย่างนางอังเกลา แมร์เคิล นายกรัฐมนตรีประเทศเยอรมนี นางเทเรซ่า เม นายกรัฐมนตรีของสหราชอาณาจักร และนายเอ็มมานูเอล มาครง ประธานาธิบดีประเทศฝรั่งเศส ได้กล่าวในที่ประชุมถึงการร่วมมือกันในการแก้ปัญหาในทิศทางเดียวกัน โดยนางอังเกลา แมร์เคิล ได้กล่าวว่าการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดในการสร้างอนาคตที่ดีคือ การร่วมมือระหว่างกันและการเปิดเข้าหากัน ไม่ใช่การสร้างกำแพงต่อกัน โดยที่นโยบายการกีดกันการค้าแน่นอนว่ายังไม่ใช่คำตอบ ในช่วงเวลานี้ สอดคล้องกับนายเอ็มมานูเอล มาครง ที่ได้กล่าวถึงความสำเร็จของประเทศฝรั่งเศสที่ว่า ความสำเร็จของประเทศฝรั่งเศสจะไม่สามารถเกิดขึ้นได้หากปราศจากความสำเร็จของชาวยุโรป ซึ่งจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือระหว่างกันจากนานาชาติ เช่นเดียวกับนางเทเรซ่า เม ที่ภายหลังจากที่สหราชอาณาจักรแยกตัวอิสระออกจากสหภาพยุโรปแล้วนั้น ก็มุ่งเดินหน้าทำข้อตกลงทวิภาคีกับประเทศต่าง ๆ และจะยังคงเป็นผู้สนับสนุนการค้าเสรีดั้งเดิม

The Fourth Industrial Revolution ในยุคแห่งการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 ซึ่งความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและนวัตกรรมอย่างก้าวกระโดด ระบบอินเทอร์เน็ตที่แพร่หลายขึ้น รวมถึงระบบปัญญาประดิษฐ์ เครื่องจักรอัจฉริยะ ที่มีแนวโน้มจะเข้ามาแทนที่แรงงานมนุษย์ที่มีอยู่ทุกกิจกรรมของมนุษย์จะเปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าจะเป็นวิธีการใช้ทรัพยากรบนโลก วิธีการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กันระหว่างมนุษย์ ล้วนส่งผลต่อการเพิ่มผลิตผลของมนุษย์ให้สูงขึ้น กล่าวได้ว่านับวันเทคโนโลยียิ่งเข้ามามีบทบาทในชีวิตมนุษย์มากขึ้น (Kaeser, 2018) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของปัญญาประดิษฐ์ หรือ A.I. (Artificial Intelligence) กับผลกระทบที่เกิดขึ้น นายซันดาร์ พิชัย (Sundar Pichai) CEO ของ Google ได้กล่าวถึงระบบปัญญาประดิษฐ์ว่านับวันยิ่งมีความสำคัญต่อมนุษย์มากขึ้น ถึงแม้ว่าจะมีกระแสความกังวลถึงผลกระทบออกมาอยู่เสมอก็ตาม เช่นเดียวกับนายแจ็ค หม่า (Jack Ma) ประธานกรรมการบริหารกลุ่มธุรกิจอีคอมเมิร์ซ (e-Commerce) ยักษ์ใหญ่จากจีน ‘Alibaba’ ที่ได้กล่าวว่า คนทั่วไปมักมองว่า ระบบปัญญาประดิษฐ์คือภัยคุกคามต่อมนุษย์ ทั้งที่ความจริงแล้วระบบปัญญาประดิษฐ์จะเข้ามาช่วยให้มนุษย์มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นมากกว่า เทคโนโลยีต้องทำให้มนุษย์สามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้นไม่ใช่ทำให้แย่ลง จริงอยู่คอมพิวเตอร์อาจจะเก่งกว่ามนุษย์เพราะมันไม่เคยล้า ไม่เคยโกรธ แต่คอมพิวเตอร์ไม่สามารถฉลาดไปกว่ามนุษย์ แม้ว่าปัญญาประดิษฐ์สามารถทำงานแทนมนุษย์เราได้ ในหลาย ๆ ส่วน หรือในอนาคตอาจจะแย่งงานมนุษย์โดยที่เครื่องจักรอาจเข้ามาแทนที่ แต่ก็ยังมีงาน

ที่ปัญญาประดิษฐ์ไม่สามารถทำได้ เช่น งานในภาคบริการ ซึ่งจำเป็นต้องมีความแตกต่างอยู่ในตัว (Flashman, 2018) นอกจากนี้ ยังแนะนำเคล็ดลับสู่ความสำเร็จ ซึ่งหากไม่ยากพ่ายแพ้อย่างรวดเร็ว จำเป็นต้องมี IQ ที่สูง และหากต้องการได้รับความนับถือจำเป็นต้องมี LQ หรือเรียกอีกอย่างว่า IQ of Love ขณะเดียวกัน ยังได้กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาซึ่งนับว่าเป็นความท้าทายอย่างมากสำหรับโลกยุคปัจจุบันที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี โดยที่ครูต้องหมั่นศึกษาเรียนรู้และแบ่งปันความรู้ที่ได้ตลอดเวลา และจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงการสอนในวันนี้ มิฉะนั้นในอีก 30 ปีข้างหน้าเราจะมีปัญหา แน่แน่นอนว่าเราคงไม่สามารถสอนเด็ก ๆ ให้แข่งขันกับเครื่องจักรซึ่งฉลาดกว่า แต่เราจะต้องสอนในสิ่งที่แตกต่างเพื่อสร้างโอกาสให้กับเด็ก สอดคล้องกับที่ CEO แห่งมูลนิธิ LEGO อย่างนายจอห์น กูดวิน (John Goodwin) ที่ได้กล่าวว่าการปฏิรูปการศึกษาจะเป็นหัวใจสำคัญที่จะเข้ามาช่วยรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตดังกล่าว และยังได้ออกมาเตือนว่าปัจจุบันในหลาย ๆ ประเทศทั่วโลกยังคงใช้ตำราเรียนตั้งแต่ยุคสมัยรุ่นปู่ย่าตายาย ซึ่งไม่สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบัน (Wearden and Elliott, 2018)

Inequality ความไม่เท่าเทียมและความเหลื่อมล้ำในปัจจุบันนับว่าเป็นประเด็นปัญหาสำคัญในหลาย ๆ ประเทศทั่วโลกที่ต่างให้ความสนใจอย่างใกล้ชิด ซึ่งจากรายงานประจำปี 2017 ของ Oxfam จะพบว่า ช่องว่างความเหลื่อมล้ำด้านความมั่งคั่งระหว่างคนรวยกับคนจนกว้างมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยที่บรรดามหาเศรษฐีผู้ร่ำรวยที่สุดที่มีอยู่ราวร้อยละ 1 ของประชากรโลก กลับเป็นผู้ครอบครองทรัพย์สินที่คิดเป็นมูลค่าถึงร้อยละ 82 ของความมั่งคั่งที่มีอยู่ทั้งหมด ซึ่งจะเห็นได้ว่ากลุ่มคนร่ำรวยได้เพิ่มความมั่งคั่งขึ้นเป็นอย่างมากในแต่ละปีที่ผ่านมา ในขณะที่กลุ่มคนยากจนกลับไม่มีทรัพย์สินเพิ่มขึ้น (Hope, 2018) อย่างไรก็ตาม สำหรับประเทศที่มีช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนและเป็นประเทศที่มั่งคั่งมากสุดในโลกปี 2018 คือประเทศนอร์เวย์ โดยที่ชาวนอร์เวย์มีความเป็นอยู่และมีสุขภาพที่ดี ใส่ใจในเรื่องการศึกษา รวมถึงระบบเศรษฐกิจสีเขียว ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน บนพื้นฐานของความสมดุลระหว่างความต้องการของมนุษย์กับทรัพยากรที่มีอยู่บนโลก โดยมากกว่าร้อยละ 98 ของพลังงานในประเทศนอร์เวย์ปัจจุบันมาจากแหล่งทรัพยากรที่สามารถทดแทนใหม่ได้ ทั้งนี้ ดัชนีความมั่งคั่งดังกล่าวได้สำรวจจาก 103 ประเทศทั่วโลก ขณะที่ประเทศสหรัฐอเมริกาอยู่ที่ลำดับที่ 23 จากการจัดอันดับดังกล่าว

บทสรุปและความเห็นของผู้ศึกษา

การประชุมดังกล่าวข้างต้น นับว่าเป็นอีกเวทีสำคัญระดับโลกที่สะท้อนความคิด มุมมอง และความเข้าใจเกี่ยวกับการขับเคลื่อนโลกในยุคโลกาภิวัตน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทิศทางเศรษฐกิจโลกที่มุ่งเน้นไปที่การเปิดกว้าง การค้าเสรี การสร้างพันธมิตร รวมถึงการสร้างความร่วมมือระหว่างกัน อันจะเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างอนาคตที่สดใสร่วมกันภายใต้กรอบกติกา และแม้ว่าแนวคิดดังกล่าวอาจจะสวนทางกับนโยบายของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ (Donald Trump) ซึ่งแฝงนัยของการปกป้องเศรษฐกิจสหรัฐฯ แต่ผู้นำในหลาย ๆ ประเทศ ต่างให้การสนับสนุนและยืนหยัดต่อแนวคิดดังกล่าว

นอกจากนั้น สิ่งทั้งหลาย ๆ ชาติต่างมีความกังวลก็คือเรื่องของเทคโนโลยี เครื่องจักร หุ่นยนต์ และปัญญาประดิษฐ์ ซึ่งมีแนวโน้มที่จะเข้ามามีบทบาทแทนที่แรงงานมนุษย์มากขึ้นเรื่อย ๆ ถึงแม้ว่าสิ่งเหล่านี้ อาจจะมีผลกระทบตามมาอยู่บ้าง แต่หากมนุษย์สามารถเรียนรู้ในการนำไปใช้ และปรับตัวตามให้ทัน เหล่านี้ ล้วนแล้วแต่จะให้คุณประโยชน์ นำมาซึ่งความสำเร็จและการสร้างคนที่ประสบความสำเร็จมากขึ้นตามไปด้วย โดยที่ปัจจุบัน หลายประเทศทั่วโลกต่างก็พยายามที่จะเรียนรู้ ปรับตัวและสร้างสรรค์เทคโนโลยี นวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อสร้างความแตกต่างและนำไปสู่การเป็นผู้นำโลก เช่นเดียวกับอาลีบาบา ธุรกิจอีคอมเมิร์ซ (e-Commerce) ยักษ์ใหญ่จากประเทศจีนที่นับว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างมากจากการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้จนทำให้ บริษัทเติบโตและมีชื่อเสียง ตลอดจนเป็นที่ยอมรับจากทั่วทุกมุมโลก อีกทั้งยังทำให้ภาพรวมเศรษฐกิจจีน เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยที่นายแจ็ค หม่า ประธานกรรมการบริหารอาลีบาบา และ CEO แห่งมูลนิธิ LEGO อย่างนายจอห์น กูดวิน (John Goodwin) ยังคงเชื่อว่าสิ่งสำคัญที่สุดที่จะสามารถ ช่วยให้ก้าวข้ามจุดเปลี่ยนผ่านของโลกครั้งยิ่งใหญ่อันเป็นผลมาจากเทคโนโลยีก็คือ การปฏิรูปการศึกษา ซึ่งควรจะต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของตำราเรียนที่จะต้อง ทันสมัยสอดคล้องกับโลกในยุคโลกาภิวัตน์ ที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี เพื่อให้คนรุ่นใหม่ก้าวขึ้นมามีศักยภาพ เหนือเครื่องจักร หุ่นยนต์ และปัญญาประดิษฐ์

ทั้งนี้ ในส่วนของการปรับตัวของประเทศไทยภายใต้การเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ และภายใต้แนวคิดการค้าเสรี และความร่วมมือระหว่างกันดังกล่าว สามารถทำได้โดยการเดินหาพันธมิตรและพัฒนาความร่วมมือ ทางเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ กับประเทศที่มีศักยภาพและสามารถต่อยอดความร่วมมือกันในอนาคต ตลอดจน การปฏิรูประบบการศึกษา การเรียนการสอนต่าง ๆ ให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับยุคเทคโนโลยี และนวัตกรรม สมัยใหม่ที่กำลังเดินหน้าขับเคลื่อนเศรษฐกิจโลก โดยการศึกษาการขับเคลื่อนนวัตกรรมรวมถึงกลยุทธ์สำคัญ ขององค์กรนวัตกรรมชั้นนำ จะเป็นกุญแจสำคัญที่จะช่วยให้ประเทศไทยสามารถกำหนดแนวทางนโยบาย ในการพัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโตและพร้อมก้าวไปสู่การเป็นประเทศที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ในยุค 4.0 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

- Chainey, R. (2018, January 26). **What just happened? The biggest stories from Davos 2018.** Retrieved March 20, 2018 from <https://www.weforum.org/agenda/2018/01/davos-2018-biggest-stories/>
- Flashman, G. (2018, January 24). **Jack Ma on the IQ of love-and other top quotes from his Davos interview.** Retrieved March 25, 2018 from <https://www.weforum.org/agenda/2018/01/jack-ma-davos-top-quotes/2018/jan/27/five-things-we-learned-at-davos-2018>
- Hope, K. (2018, January 22). **World's richest 1% get 82% of the wealth, says Oxfam.** Retrieved March 20, 2018 from <http://www.bbc.com/news/business-42745853>
- Kaeser, J. (2018, January 25). **The world is changing. Here's how companies must adapt.** Retrieved March 25, 2018 from <https://www.weforum.org/agenda/2018/01/the-world-is-changing-here-s-how-companies-must-adapt/>
- Trump, D.J. (2018, January 26). **President Donald Trump's Davos address in full.** Retrieved March 20, 2018 from <https://www.weforum.org/agenda/2018/01/president-donald-trumps-davos-address-in-full-8e14ebc1-79bb-4134-8203-95efca182e94/>
- Wearden, G., & Elliott, L. (2018, February 9). **Five things we learned at Davos 2018 in Davos.** Retrieved March 25, 2018 from <https://www.theguardian.com/business/>